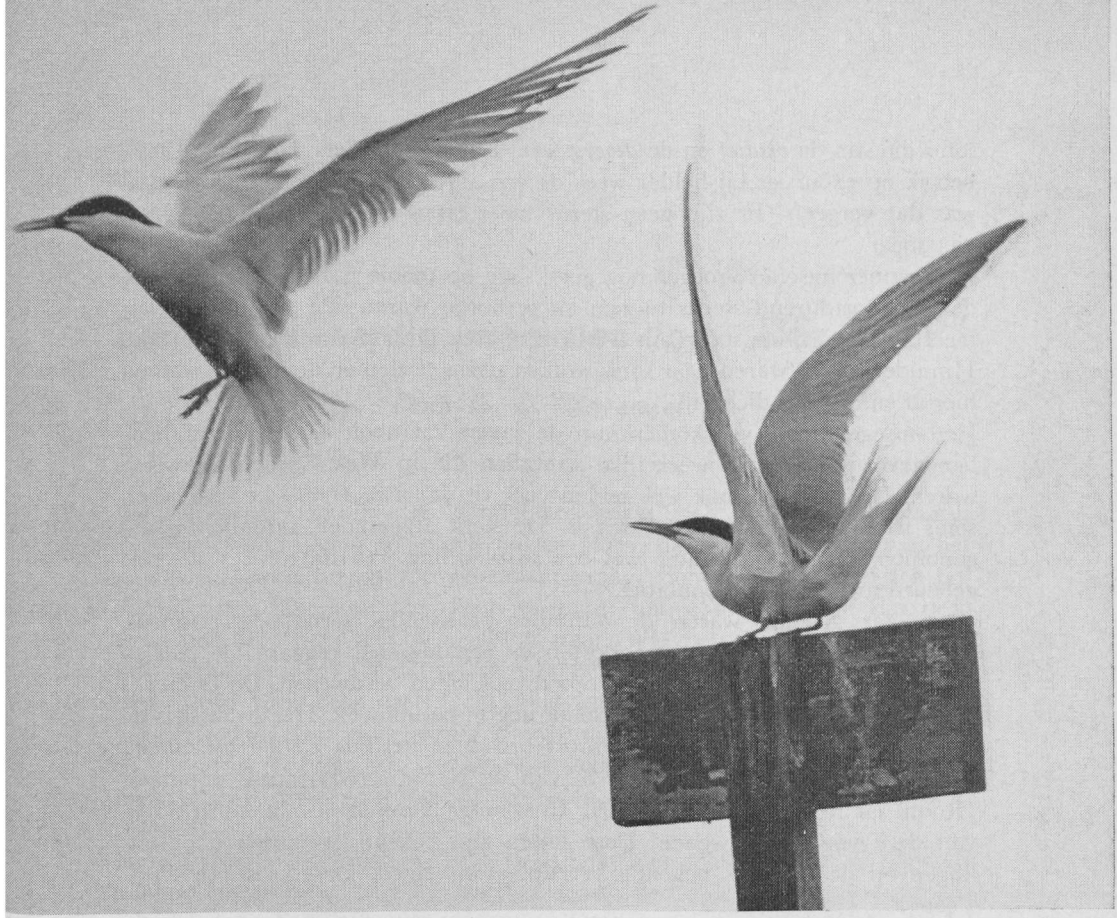

Tegenwoordig is het strand zonder sterns

Door Jules Philippona

De vogelaar in de Hollandse kuststreek zal het strand in augustus en september zeker vaak bezocht hebben. Dat is de tijd waarin soms veel jagers aan de kust te zien zijn, de *kleine mantelmeeuwen* over de eerste duinenrij vliegen en de *Jan van Genten* en sterns achter de branding vis-send langstrekken.

Mijn vogelnotities gaan terug tot 1940. Vele malen heb ik in de nazomer en de vroege herfst het strand bezocht, vooral ten zuiden van Zandvoort en tussen IJmuiden en Bloemendaal. Over sommige jaren bezit ik vrij nauwkeurige gegevens over de aantallen vogels die op de excursies gezien werden. Ik heb deze aantekeningen eens met elkaar vergeleken om te zien of er grote verschillen zijn tussen het heden en het verleden.

In sommige jaren werden er veel jagers gezien, in andere veel minder. Deze schommelingen komen zowel vroeger als nu voor. De aantallen meeuwen verschillen thans misschien niet veel van de vroegere. Anders is het met de sterns en nog enige andere soorten, zoals de *bontbekplevier*.

In de oude verslagen vind ik vooral vaak de naam van de *grote stern*,

soms die van de *visdief* en de *dwergstern*. Dat is nu anders. Dit jaar (1965) heb ik op excursies bij helder weer de zee afgespeurd naar sterns. Meestal was dat vergeefs. Er zijn geen sterns meer langs onze kust, althans bijna niet meer.

Ik herinner me van vroeger nog goed, hoe op mooie nazomerdagen boven de zee voortdurend sterns te zien en te horen waren. De *grote stern* was meestal de talrijkste soort. Als we urenlang op de kop van de zuidpier van IJmuiden zaten, waren daar soms wolken sterns te zien en de jagers kwamen hier af en toe zeer dichtbij.

Het onregelmatige voorkomen van de jagers zal nooit een maatstaf hebben gevormd voor de werkelijke aantallen die in West-Europa aanwezig waren. Datzelfde zal ook wel gelden voor de *Jan van Gent*, die soms veel, soms weinig aan de kust te zien is. De sterk afgenomen aantallen waargenomen sterns, zijn echter wel een afspiegeling van datgene, wat er is gebeurd met de broedpopulaties.

Tien jaar geleden waren de aantallen broedende sterns nog normaal. Sindsdien is voor drie *Sterna*-soorten de afname snel gegaan. De *dwergstern* die nooit talrijk was, is als broedvogel bijna verdwenen. De *visdief* is afgenomen, maar weet zich plaatselijk nog te handhaven. Het zwaarst is de *grote stern* getroffen. Van deze soort broedden destijds 25.000 tot 40.000 paar in Nederland. Dat was 80 % van de Noordwest-Europese populatie (Rooth en Mörzer Bruijns, 1959). In weinige jaren is op z'n minst 95 % van deze vogels verdwenen. Deze feiten zijn bekend geworden door tellingen op de vanouds bekende broedplaatsen (med. Drs. J. Rooth en J. Veen).

Tot nu toe is niet komen vast te staan, dat belangrijke aantallen sterns (met name *grote sterns*) verhuisd zijn naar broedplaatsen buiten ons land. Integendeel, alles wijst er op, dat de sterns zijn verdwenen. Diepgaand onderzoek naar de oorzaken van deze catastrofe is aan de gang. Het is te hopen dat eventuele beschermingsmaatregelen nog kunnen leiden tot een wederopbouw van de populaties.

De vogelaar van onze tijd zal aan onze stranden dus vergeefs zijn oor spitsen om het rauwe „kie-rek” van de *grote stern* op te vangen. Maar hij zal niet alleen de sterns missen. Ook de kleine steltlopers, die vroeger toch bij tientallen de vloedlijn verlevendigden, zijn schaars geworden. De *bontbekplevier* is aan het strand al bijna zeldzaam, van de *drieteenstrandloper* zijn de aantallen veel kleiner geworden.

De zee en de lucht zijn als vroeger, maar veel van het leven voor onze kust is verdwenen. Ook hier blijkt een biologisch milieu in korte tijd verarmd te zijn. Nadat onze bossen en moerassen de meeste van hun roofvogels verloren, hebben de kustgebieden hun sterns en plevieren moeten prijsgeven.

. Het adres van de schrijver luidt: J. Philippona, Heereweg 413, Lisse.

Litteratuur

J. Rooth en Dr. M. F. Mörzer Bruijns (1959); De Grote Stern (*Sterna sandvicensis* Lath.) als broedvogel in Nederland. *Limosa* 32.13-23.